

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Mertaniemi, T. & Pitsinki, V. 2023. Onnistuneella sopimuskumppaneiden sitouttamisella on positiivinen vaikutus allianssihankeissa. Oamk Journal 79/2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023050942472>

Onnistuneella sopimuskumppaneiden sitouttamisella on positiivinen vaikutus allianssihankkeissa

22.5.2023 - Mertaniemi Tapio, Pitsinki Vesa

Rakennusalan yleiset sopimusehdot (YSE 1998) eivät tue allianssimallin mukaista toimintaa ja periaatteita. Tilaaja ja palveluntuottajat noudattavat allianssimallin mukaista toimintaa ja periaatteita, mutta palveluntuottajan ja sopimuskumppaniksi kutsutun aliurakoitsijan välillä allianssimalli ei ole voimassa. Palveluntuottajan ja sopimuskumppanin välinen ”YSE-suhde” vaikuttaa siten, että allianssimallissa allianssin periaatteet ja toimintatapa eivät vaikuta allianssissa läpi ketjun.

Allianssi-termillä tarkoitetaan toimijoiden välistä liittoa tai sopimusta, jonka tavoitteena on tavoitteiden tai toimintojen yhdistäminen. Allianssin muodostavat tilaaja yhdessä yhden tai useamman palveluntuottajan kanssa. Osapuolet muodostavat yhdessä yhteisen organisaation, joka vastaa hankkeen toteutuksesta. Allianssit voivat olla pitkäkestoisia tai yhtä projektia koskevia järjestelyjä. Rakennusalalla allianssit muodostetaan pääsääntöisesti yhtä projektia varten, jolloin puhutaan projektiallianssista tai allianssiurakasta. Allianssimallilla suoritettavat projektit ovat yleensä vaativia, monimutkaisia, suuria ja hyvin erilaisia muihin allianssimallilla toteutettaviin hankkeisiin nähden. (Kuva 1.)

KUVA 1. OYS 2030 -hanke toteutetaan allianssihankeena (kuva: Tapio Mertaniemi).

Merkittävän sopimuskumppanin määrittäminen

Merkittävimpien sopimuskumppaneiden yksiselitteinen yleinen määrittäminen ei ole mahdollista allianssiurakoiden erilaisuuksien takia. Jokaisessa allianssissa on erikseen päätettävä, mitkä sopimuskumppanit ovat merkittäviä ja kuinka näiden sitouttaminen tehdään. Kun sopimuskumppanin osuus allianssissa ajallisesti pitenee ja rahallinen osuus suurenee, myös sopimuskumppanin merkittävyys kasvaa.

YSE 1998 vaikutus allianssihankeissa

Nykyisellään allianssin osapuolet eivät ole YSE 1998 vaikutuksen piirissä. Allianssin osapuolten välillä vaikuttavat allianssin yleiset sopimusehdot. Allianssin osapuolen tekemä urakkasopimus sopimuskumppanin kanssa on sopimus, joka on YSE 1998 vaikutuksen piirissä. Normaali YSE-pohjainen urakkasopimus tuo myös allianssihankeisiin perinteiseen rakennusalan urakointiin liittyvän suorituksen tilaajan sekä urakoitsijan välisen vastakkainasettelun. YSE-pohjainen sopiminen ei edistä allianssin yhteistoiminnallisen

hengen luontia alliansseissa. Pahimmillaan YSE-sopimus vähentää allianssille tyypillistä yhteistoiminnallisen mallin toteutumista ja toimii kuten normaaleissa kilpailullisessa urakoinnissa.

Sitouttaminen

Projektialliansseissa merkittävimpien sopimuskumppaneiden sitouttamista pidetään allianssien onnistumisen kannalta erittäin tärkeänä seikkana. Sitouttaminen vaatii henkilökohtaista tahtoa, mutta sitä voidaan edistää kannustinjärjestelmillä, oikeanlaisella organisaatiolla ja yhteisellä päätöksenteolla. Sopimuskumppaneiden sitouttamistoimenpiteiden käyttäminen alliansseissa jää useimmiten päätoteuttajan vastuulle.

Ilman tilaajan erillisiä vaatimuksia allianssin osapuolille sitouttamistoimista se jää useimmiten tekemättä, varsinkin jos sillä on kustannusten kannalta nousupaineita. Kustannusten nouseminen taas vaikeuttaa allianssin tavoitekustannuksiin pääsemistä. Tavoitekustannusten ylittäminen pienentää vastaavasti päätoteuttajalle maksettavaa palkkion suuruutta allianssin päätyttyä.

Sopimuskumppaneille ei ole olemassa vakiintunutta kannustinjärjestelmää, jolla sitouttaminen allianssimalliin voitaisiin yhtenäisesti ja projektista riippumatta tehdä samanlaisella kannustinmallilla. Projektialliansseissa sopimuskumppaneiden kannustimet pitäisi tehdä allianssin kannustimia tukeviksi ja tavoitteiden osalta samankaltaiseksi kuin varsinaisen allianssisopimuksen kannustimet. Kun kannustimet tehdään allianssin yhteisten tavoitteiden mukaisesti, sopimuskumppaneiden toiminta on alliansseissa allianssimallin mukaista yhteistoiminnallista toimintaa. Mitä merkittävämpi sopimuskumppani on, sitä enemmän sitouttamistoimenpiteisiin kannattaa varautua myös rahallisesti.

Onnistunut sitouttaminen

Onnistuneessa sopimuskumppaneiden sitouttamisessa sopimuskumppanin ja sopimusosapuolien välinen perinteinen YSE-sopimuksen mukainen vastakkainasettelu saadaan poistettua ja alliansseille tyypillinen yhteistoiminnallien malli ulottumaan läpi ketjun. Sitouttamisella saadaan parhaassa tapauksessa myös taloudellista hyötyä sekä

allianssille että sopimuskumppaneille. Hyvä yhteistoiminnallinen henki tekee alliansseista toimivan allianssin.

Tapio Mertaniemi

Opiskelee Oulun ammattikorkeakoulussa Rakennusprojektin tehokas johtaminen -tutkinto-ohjelmassa (YAMK)

Vesa Pitsinki

lehtori, rakentamistalous

Oulun ammattikorkeakoulu, Tekniikan ja luonnonvara-alan yksikkö

Blogiteksti perustuu opinnäytetyöhön:

Mertaniemi, T. 2023. Allianssin ulkopuolisten sopimuskumppaneiden sitouttaminen allianssimalliin. Oulun ammattikorkeakoulu. Rakennusprojektin tehokas johtaminen. Opinnäytetyö.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202304276602>

METATIEDOT

Tyyppi: Blogi

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 79/2023

Julkaisuvuosi: 2023

Tekijätiedot: Mertaniemi Tapio, Pitsinki Vesa

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023050942472>

Tiivistelmä: Projektialliansseissa sopimuskumppanin sitouttamista pidetään allianssin kaikkien osapuolten kannalta erityisen tärkeänä. Onnistuneella sitouttamisella on tutkimuksen mukaan vaikutus hankkeen onnistumisen aikatauluun, yhteistoiminnalliseen henkeen sekä kustannuksiin. Sitouttamisella halutaan sopimuskumppanit toimimaan alliansseissa allianssin yhteistoiminnallisen hengen mukaisesti. Mitä aikaisemmin sopimuskumppanit saadaan mukaan ja mitä syvemmin integroitua allianssiin, sitä vahvemmin sitoutuminen tapahtuu.